

höja sin lifränta från 100 till 200 kronor. Derutöfver skulle hvar och en ega frihet att göra insättningar till höjande af sin pension inom vissa bestämda gränser.

Med anledning af det anförda vill jag vördsammast hemställa,

att Riksdagen ville besluta

a) att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda frågan om inrättande af en allmän lifränteanstalt för riket och derefter för Riksdagen framlägga sådant förslag, hvartill utredningen kan gifva anledning;

b) att anvisa ett anslag af 5,000 kronor till bestridande af kostnaderna för denna utredning.

Stockholm den 28 januari 1896.

O. W. Redelius.

N:o 101.

Af herr **L. A. Eklund** från Norrköping, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i kongl. förordningen om kyrkostämman m. m. den 21 mars 1862.*

Då vid 1881 års riksdag lagutskottets utlåtande beträffande Kongl. Maj:ts proposition angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg behandlades i Första Kammaren, uttalade utskottets ordförande, herr Lagerstråle, den åsigten, att »lämpligaste utvägen att ordna dessa för-

hållanden på en gång varit att föreslå ett så beskaffadt tillägg till gällande kyrkostämmoförfattning, hvarigenom i allmänhet medgäfves, att städer af den omfattning, att flera territoriella församlingar der förefunnes och hvarrest dessa vore benägna att öfverlåta åt en särskild institution att handlägga deras ekonomiska angelägenheter, åt kyrkofullmäktige öfverlemna en så beskaffad beslutanderätt». Samme talare yttrade vidare: »Jag vill begagna tillfället hemställa, det regeringen, utan att någon ytterligare fråga derom väckes, dock med insigt derom, att den snart skall komma under behandling, måtte bereda ett tillägg till kyrkostämmoförordningen, som möjliggör för kommande tider att inom denna förordning inrymma sådana författningar som den, hvarom nu är fråga.» Den man, som yttrade ofvanstående, kan som bekant betecknas såsom varande i främsta rummet ordnaren af de former, i hvilka vårt kommunala lif numera rör sig, och hans ord vinna derigenom en desto större betydelse.

Den ifrågavarande författningen för Göteborg vardt med vissa mindre ändringar i det kongl. förslaget af Riksdagen antagen och af Kongl. Maj:t i detta skick promulgerad samt är sedan dess gällande. Någon generel författningsändring till underlättande af våra större stadssamhällets själfstyrelse i det omhandlade afseendet, på sätt herr Lagerstråle föreslog, har icke egt rum, och om någon framställning, afseende att bereda det ena eller andra af dem samma förmån som rikets andra stad, icke inträffat, så torde detta i ej oväsentlig mån få tillskrifvas obenägenheten att underkasta frågan den långa proceduren af först en ansökan hos Kongl. Maj:t, sedan eventuellt en kongl. proposition till Riksdagen och slutligen kamrarnes behandling af frågan. Ty att erfarenheten inom våra större städer i och för sig talar för, att behandlingen af församlingarnas ekonomiska angelägenheter ordnas på annat sätt än det nu stadgade, derom är jag öfvertygad.

Då kommunalförfattningarna föreskrifva, att städer, hvilka ega en folkmängd af öfver 3,000 personer, skola obligatoriskt utse stadsfullmäktige (under det att åt de öfrige tillerkännts valfrihet härutinnan), leddes lagstiftaren af den uppfattningen, att städerna i allmänhet innefattade »en folkmängd större, än att deras röstberättigade medlemmar, allra minst ofta, lämpligen skulle kunna sammankallas till rådpläging i stadens angelägenheter». Ehuru de ordinarie kyrkostämmornas antal utgör blott 3 årligen, gäller särdeles inom de större städerna, der de röstberättigades antal uppgår till flera tusen, ifrågavarande omdöme likaväl om dem.

Skulle en betydligare anpart af de röstegande inom dylika städer hösamma kallelsen till kyrkostämma, saknas tvifvels utan inom de allra flesta

af ifrågavarande samhällen redan lokal för att inrymma stämmorna, för att nu icke tala om svårigheten, att icke säga omöjligheten, att med en så omfattande församling åvägabrunga ärendenas behandling på ett sätt, som verkligen varder med parlamentarisk ordning öfverensstämmande samt reelt fruktbarande.

En sådan freqvens förekommer emellertid — efter hvad erfarenheten visat — knappast. Någon gång, när ett speciellt ärende tilldragit sig uppmärksamheten samt gjorts till föremål för agitation, kunna dock mycket betydliga skaror röstberättigade strömma till kyrkostämman, och man har då ganska svårt att der reda sig med öfverläggningar och omröstningar.

Men då spänningen i följd af frågans afgörande eller en slappad uppmärksamhet är öfver, händer merendels, att blott ett ringa fåtal besöker stämmorna, så att under dylika omständigheter de förberedande delegationerna (kyrkoråd och skolråd o. s. v.) allt som oftast varda de afgörande och rösta igenom sina egna förslag, utan att dessa, så som vederbort, underkastats någon egentlig pröfning å kyrkostämman.

Då ifrågavarande delegationer tillika ej sällan, i ett lätt förstådt nit att på sina verksamhetsområden åstadkomma det allra bästa, föranledas att ställa rätt stora anspråk på pekuniära uppoffringar från församlingarnas sida, varder under ofvan skildrade förhållanden följd den, att kyrkostämmorna sällan äro i besittning af den återhållande kraft, som med hänsyn till de på alla håll stegrade kommunalbudgeterna otvifvelaktigt vore af behovet påkallad.

Utom dess behöfver knappast påpekas, hurusom en församling af röstberättigade, inom hvilken fluktuation mellan en större tillfällig tillströmning och en oftast helt obetydlig minoritet eger rum, ingalunda är i stånd att åt ärendenas behandling bereda den kontinuitet och följdenskap, som för deras rigtiga vårdande otvifvelaktigt äro af nöden.

Jag har här hållit mig till den erfarenhet, hvilken legat mig närmast; men jag har all anledning tro, att den öfver allt inom våra större stadsamhällen utfallit på ungefär enahanda sätt. På grund deraf och med stöd af den betydande auktoritet, hvilkens ord jag tillätit mig taga till utgångspunkt för min framställning, anser jag tiden vara inne att draga ämnet under Riksdagens pröfning i akt och mening att söka bereda våra större städer rätt att hos sig införa kyrkofullmägtigeinstitutionen. Herr Lagerstråles ofvan citerade uttalande gälde, såsom man funnit, endast sådana af dem, hvilka omfatta flera territoriella församlingar. Men då här skildrade olägenheter vid kyrkostämmoförordningens tillämpning sträcka sig äfven till åt-

skilliga andra än dessa, har jag funnit en sådan inskränkning mindre tillfredsställande och tillåter mig därför föreslå, att förändringen må afse rikets större städer i allmänhet, hvarvid uttrycket »större» naturligtvis i ett eventuellt författningsförslag enklast klargöres genom angifvande af en viss bestämd folkmängdssiffra.

I Göteborg äro i följd af särskilda stadganden folkskolorna sedan många år ställda under stadsfullmäktiges inseende och beslutanderätt. Jag skall ej inlåta mig i någon argumentation för eller mot en sådan anordning, viss om att, för den händelse Riksdagen beslutar i enlighet med hvad jag här nedan föreslår, regeringens blifvande handläggning af ärendet skall omfatta äfven denna frågas utredning och ompröfvande.

Jag får alltså vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета samt för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i kyrkostämmoförordningen af den 21 mars 1862, att inom rikets större städer kyrkostämmas beslutanderätt må, om sådant af henne beslutas, i ekonomiska ärenden öfverlåtas åt en särskild institution, benämnd kyrkofullmäktige.

Stockholm den 28 januari 1896.

Ludvig A. Eklund.

I förestående motion instämma:

Axel Swartling.

G. W. Skytte.

T. Zetterstrand.
